EBÛ AHMED EL-KALANİSÎ

Evliyânın büyüklerinden. Zühd ve takvâ kaynağı idi. Aslen Merv şehrindendir. Bağdâd'da doğdu ve orada yerleşti. Asıl ismi, Mus'ab bin Ahmed bin Mus'ab'dır. El-Kalanisî, es-Sûfî, el-Bağdâdî nisbetleri verildi. Ebû Ahmed künyesi ve el-Kalanisî nisbetiyle meşhûr oldu. Zamanın büyüklerinin sohbetlerinde bulundu. Cüneyd-i Bağdadî ve Rüveym bin Ahmed (radıyallahü anh) arkadaşlarındandır. Birçok evliyânın yetişmesinde ve insanların ihlâs kazanmalarında emeği geçti. O'nun mümtaz talebelerinden olan Ebû Sa'îd İbnü'l-Arabî (vefâtı: 341 (m. 952) Kuzey Afrika ve Endülüs (İspanya) müslümanlarının ihlâslarını arttırmak için büyük gayret sarf etti. Ebû Sa'îd, batı İslâm âleminde, doğudan; Cüneyd-i Bağdadî ve Ebû Ahmed Kalanisîgibi evliyânın büyüklerinden aldığı feyz ve bereketi saçtı. Oraların insanlarının kalblerini aydınlattı. Münebbih el-Mısrî de, Kalanisî'nin talebeleri arasındaydı. Hac için gittiği Mekke-i mükerreme dönüşünde 270 (m. 884) yılında vefât eden Ebû Ahmed (radıyallahü anh) Ecyâd'a defn edildi.

Ca'fer Huldî anlatır: Ebû Ahmed Kalanisî, “Bir adam Bağdâd'da kırkbin dirhem para dağıttı” dedi. Talebelerinden Semnûn bin Ömer el-Muhib “Siz bu şekilde sadaka vermeyi ve bu ameli uygun görüyor musunuz?” deyince, “Biz verdiğimiz şeyi geri almayız; ister sözle, ister düşünceyle olsun onu anmamalıyız. Gidelim, dağıttığımız her dirhem için namaz kılalım” dedi. Beraberce Medâin'e gittik ve orada kırkbin rek'at namaz kıldık, tövbe ettik. Selmân-ı Fârisî'nin (radıyallahü anh) kabrini ziyâret edip, oradan ayrıldık.

Müneyyeti'l-Basrî anlatır: Ebû Ahmed Kalanisî hazretleriyle yol arkadaşlığı yaptık. Çok şiddetli açlık çekiyorduk. Benim üzerimde hiçbirşey yoktu. O'nun yanında çok az kavut

(keçiboynuzu unu v.b.) vardı. Bana şaka yollu “Benim devem olur musun?” diye sorunca ben de, “Evet” dedim. Bunun üzerine en az benim kadar açken, kavuttan hiç almayarak hepsini bana yedirdi Beni kendi nefsine tercih etti.

Ebû Ahmed’in (radıyallahü anh) arkadaşlarından Ebû Muhammed er-Ribâtî el-Mervezî anlatır: “İlk defa riyâzet çekip, nefsini terbiye etmek için çöle giden Ebû Ahmed hazretleridir. Bu güzel ahlâkı diğer insanlara O’ndan miras kaldı. Bir keresinde O’nunla beraber ben de çöle gittim. O’nun emir olmasını şart koştum. Yola çıktık, beni açlığımda doyurdu, susuzluğumda suya kandırdı. Bütün bunlar O’nun merhametindendi. Birgün üstümüzden yağmur yağmaya başladı. Şiddetli rüzgârla beraber çöl kapkaranlık oldu. Ben “Yâ Ebâ Ahmed, sığınacak bir yer isterim” demiş bulundum. Beni bir yere götürüp oturttu. Elini başıma koyup, kendisi ayağa kalktı. Üstündeki elbiseleri ve başındaki başlığı bana giydirdi. Sanki kendimi bir evin içindeymiş gibi hissettim. Bana ne yağmur ne de rüzgâr zarar verebiliyordu. Ben ağzımı açıp itiraz edecek oldum; “Emîrin emrine uymak lâzımdır. Ona itiraz edilmez. Sen beni yolculuğumuzun başında emir seçtin” dedi.

Ebû Ahmed Kalanisî hazretleri duâlarında “Yâ Rabbî; Eğer yanında bir kıymetim varsa, benim canımı yolculuk esnasında ve iki yer arasında al” diye duâ ederdi. Hac dönüşünde Mekke’den ayrıldıktan bir müddet sonra Hedif yakınlarında Ecyâd’da vefât etti ve oraya defn edildi.

Ebû Sa’îd el-Arabî, “Ölünceye kadar el-Kalanisî’nin sohbetinde bulundum. O’nun altın ve gümüşten bahsettiğini hiç duymadım. O, gündüz kazandığını gece fakîrlere dağıtırdı” buyurdu.

Ebû Ahmed Kalanisî hazretleri buyurdu ki: “Bizim yolumuzun esası üçtür insanlardan birşey istememek, üzerimizde hakkı olanların haklarını yerine getirmek, kendimizi kimseden üstün görmemek.”

1) Hilyet-ül-evliyâ cild-10, sh. 306

2) Tabakât-üs-sûfiyye sh. 195

3) Târîh-i Bağdâd cild-13, sh. 114